

UPPSALA
UNIVERSITET

1(4)

BESLUT

2020-05-19 UFV 2020/473

Miljödepartementet

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Lena Forsell

Telefon:
018-471 18 65

www.uu.se

lena.forsell@uadm.uu.se

**Remiss av SOU 2019:45 Framtidens kemikaliekontroll -
Hantering av kombinationseffekter och gruppvis hantering
av ämnen (M2020/00226/Ke)**

Beslut

Härmed beslutas

- att Uppsala universitet överlämnar bifogat yttrande som sitt svar.

Bakgrund

Uppsala universitet har beretts möjlighet lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Bifogat yttrande har utarbetats av docent Cecilia Berg, Dr. Elin Engdahl, Dr. Diana Lupu och Prof. Joëlle Rüegg, samt doktoranderna Andrea Cediél-Ulloa, Michela DiCriscio och Polina Lizunkova samtliga Institutionen för organismbiologi, miljötoxikologi.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av fakultetshandläggare Lena Forsell. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Johannes Bäck.

Eva Åkesson

Lena
Forsell

Lena Forsell

Elektroniskt undertecknad
av Lena Forsell
Datum: 2020.05.19
10:12:54 +02'00'

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2020-05-19 UFV 2020/473

Miljödepartementet

Remiss av SOU 2019:45 Framtidens kemikaliekontroll - Hantering av kombinationseffekter och gruppvis hantering av ämnen (M2020/00226/Ke)

Uppsala universitet har beretts anmodats lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Uppsala universitet ställer sig generellt sett mycket positiv till denna rapport, och förslagen i den, eftersom den rekommenderar realistiska åtgärden för att öka kemikaliesäkerheten för människor, djur och miljön.

Övergripande generella synpunkter

Rapporten är bedömd utifrån universitetets expertis i miljötoxikologi och därmed ligger fokus på dessa aspekter i rapporten.

Trots den generellt positiva bedömningen vill Universitetet poängtera att rekommendationerna i rapporten har en stark betoning på att utveckla insamling av exponeringsdata och relaterad forskning medan behovet av toxikologisk forskning knappt nämns. Detta trots att det konstateras på ett flertal ställen att vetenskapliga toxikologiska data saknas t.ex. för att estimerar storleken på fördelningsfaktorer samt för att validera modeller som predikterar toxicitet. Bristen på kunskap är lika stor för (eko)toxikologiska effekter av kemiska blandningar som för verklig exponering för kemiska blandningar.

Kommentarer och ändringsförslag

Angående bakgrund och slutsatser från litteraturgenomgång:

Rapporten poängterar (avsnit 4.4.2) att "Kunskapen om hur exponeringar för oavsiktliga blandningar faktiskt ser ut i verkliga livet är ännu bristfällig och fragmentarisk."

Universitetet vill påpeka att även kunskapen om kemikaliernas toxicitet är bristfällig och fragmentarisk. Som påpekas på ett flertal ställen i rapporten saknas vetenskapliga data -

toxikologisk data - för att validera in silico modeller, bestämma storleken på fördelningsfaktorer, och validera adverse outcome pathways (AOPs) som metod att underbygga read-across prediktioner i riskbedömningen. Det finns således en diskrepans mellan resultatet av litteraturgenomgången och de föreslagna rekommendationerna (se kommentarer nedan).

Angående rekommendationerna - avsnitt 6:

6.4 Samla information om användning och utsläpp av kemikalier i en central databas

Universitetet ställer sig positivt till detta förslag. Skapandet av sådana databaser på nationell och europeisk nivå behövs för att kartlägga kemikalieexponering, samt är ett viktigt steg mot att kunna bedöma aggregerad och kumulativ exponering och därmed utföra korrekta riskbedömningar.

Utöver de ansträngningar som krävs för att verkställa och harmonisera lagstiftning, måste stor vikt läggas vid att lösa problem med sekretess och (kemisk) spårbarhet för att säkerställa att felfri kunskap om exponeringskällor och nivåer av exponering läggs in i dessa databaser. Kompletterande övervakningsstudier som analyserar förekomst av kemikalier i, samt läckage från, olika produkter i vardagen skulle vara till nytta för centrala databaser med samlad information.

6.5 Upprätta forskningsprogram för ökad kunskap om verkliga exponeringsmönster för kemikalieblandningar.

Universitetet ställer sig positivt till detta förslag. Genomförandet av långtidsstudier av kemikalie-exponering på nationell och europeisk nivå är avgörande för att identifiera mönster av samexponering av olika kemikalier från olika källor.

Universitetet vill dock betona att övervakningsdata bör kompletteras med toxikologisk och epidemiologisk forskning för att bedöma vilka kemikalier som kan orsaka hälso- och miljörisker, samt för att identifiera vilka ämnen som medför störst risker i en verklig exponering. Toxikologisk experimentell forskning behövs även för att utvidga panelen av undersökta toxiska effekter, tidsramar för exponering och studerade målorganismer, vilket är viktigt då endast beaktande av kända eller misstänkta toxiska mekanismer i ett sub-optimalt testsystem kan missa viktiga effekter. Att ha korrekt kunskap om kemikaliernas effekter krävs för att kunna använda insamlat exponeringsdata till att minska skadlig exponering.

UPPSALA
UNIVERSITET

6.6. Inför en fördelningsfaktor (allocation factor) för att hantera riskerna med kemiska blandningar

Universitetet stöder tillämpningen av risk cup-konceptet och införandet av en fördelningsfaktor. Som påpekats i rapporten bör emellertid denna åtgärd, och särskilt storleken på fördelningsfaktorn, ses som en kortsiktig strategi. I framtiden bör fördelningsfaktorns användning och storlek baseras på vetenskaplig data om exponering och toxicitet. Därför bör resurser avsättas för forskning och innovation i avsikt att förbättra bedömningen av blandningsexponering (som påpekas i rapporten), men också för utveckling av nya testsystem som är mer känsliga än de nuvarande metoderna som används i det regulatoriska ramverket. Som påpekas i rapporten bör dessutom mer resurser göras tillgängliga för myndigheter så att de kan följa den vetenskapliga utvecklingen och anpassa användningen av fördelningsfaktorn på ett lämpligt sätt.

6.8 Stärk kraven på gruppvis hantering av kemikalier i REACH

Universitetet ställer sig positivt till detta förslag och håller med om att det är viktigt att hantera liknande kemikalier i grupp i stället för som enskilda ämnen, då detta underlättar identifiering av potentiellt skadliga kemikalier. Grupperingsstrategin skulle kunna inkludera information om persistens, då persistenta kemikalier kan stanna väldigt länge i miljön och således potentiellt utgöra ett större hot än icke persistenta kemikalier.

6.9 Upprätta ett system för att flagga kemikalier som misstänkt särskilt farliga ämnen inom REACH baserat på gruppvis bedömning och read-across

Universitetet ställer sig positivt till detta förslag och stöder starkt att ämnen som saknar data ska kunna flaggas om de delar en liknande kemisk struktur som en skadlig kemikalie. Eftersom utredning av kemikalier tar väldigt lång tid så skulle ett sådant read-across system kunna hjälpa till att identifiera och fasa ut potentiellt skadliga kemikalier innan de gett negativa hälso- eller miljöeffekter i stor skala. Universitetet stöder också att dessa uppgifter ska vara offentligt tillgängliga.